

ספר שמואל – הקדמה: חלוקת הספר

Baba Batra 14b

Our Rabbis taught: The order of the Prophets is, Joshua, Judges, Samuel, Kings, Jeremiah, Ezekiel, Isaiah, and the Twelve Minor Prophets.

Who wrote the Scriptures?

Moses wrote his own book and the portion of Balaam and Job.

Joshua wrote the book which bears his name and [the last] eight verses of the Pentateuch.

Samuel wrote the book which bears his name and the Book of Judges and Ruth.

David wrote the Book of Psalms, including in it the work of the elders, namely, Adam, Melchizedek, Abraham, Moses, Heman, Yeduthun, Asaph, and the three sons of Korah.

Jeremiah wrote the book which bears his name, the Book of Kings, and Lamentations.

Hezekiah and his colleagues wrote Isaiah, Proverbs, the Song of Songs and Ecclesiastes.

The Men of the Great Assembly wrote Ezekiel, the Twelve Minor Prophets, Daniel and the Scroll of Esther.

Ezra wrote the book that bears his name and the genealogies of the Book of Chronicles up to his own time. This confirms the opinion of Rab, since Rab Judah has said in the name of Rab: Ezra did not leave Babylon to go up to Eretz Yisrael until he had written his own genealogy. Who then finished it [the Book of Chronicles]? — Nehemiah the son of Hachaliah.

[You say that] Samuel wrote the book that bears his name. But is it not written in it, Now Samuel was dead? — It was completed by Gad the seer and Nathan the prophet..

שנאמר ועלה האיש ההוא מעירו מימים ימימה וגוי' (שם שם /שמואל א' א' /ג')...

דבר אחר למה מעלה את הכל עמו, כשהיו עולין בדרך ולנין ברחובה של עיר, מתקבצים האנשים לבד והנשים לבד... והיתה המדינה מרגשת (היו) [והיו] שואלין להן (לאים ת"ל) [להיכן תלכו, ואומרים] אל בית הא-להים שבשילה שמשם תצא תורה ומשם מצוות, ואתם למה לא תבואו עמנו ונלך ביחד, מיד עיניהם משגרות דמעות, אמרו להן נעלה עמכן, אמרו להן הין, עוד לשנה הבאה חמשה בתים, לשנה אחרת עשרה בתים, לשנה אחרת הרגישה כולה לעלות, והיו עולין הימינה כששים בתים, ובדרך שהיה עולה שנה זו לשנה אחרת אינו עולה אלא בדרך אחרת, אלקנה הכריע את ישראל לכף זכות וחניך אותם במצוות, וזכו רבים על ידו, הקב"ה בוחן לבות וכליות אמר לו, אלקנה את הכרעתה את ישראל לכף זכות וחניכתם במצוות, וזכו רבים על ידיך, אני אוציא ממך בן שיכריע את ישראל לכף זכות ויחנך אותם במצוות ויזכה רבים על ידו.

Kohelet Rabbah

FOR LET HIM REMEMBER THE DAYS OF HIS LIFE THAT THEY ARE NOT MANY) (this applies to the generation of Eli. FOR GOD ANSWERETH HIM IN THE JOY OF HIS HEART: this alludes to Elkanah who used to lead Israel and bring them up to Jerusalem³ every year by a different route. For that reason Scripture praises him, *And this man went up out of his city from year to year to worship and to sacrifice unto the Lord of hosts in Shiloh* (I Sam. I, 3).

⁽³⁾ M.K. remarks that this is an error for 'Shiloh'.

1. גמ' בבא בתרא יד:

ת"ר, סדרן של נביאים: יהושע ושופטים, שמואל ומלכים, ירמיה ויחזקאל, ישעיה ושנים עשר ומי כתבן?

משה כתב ספרו ופרשת בלעם ואיוב;

יהושע כתב ספרו ושמונה פסוקים שבתורה;

שמואל כתב ספרו ושופטים ורות;

דוד כתב ספר תהלים ע"י עשרה זקנים: ע"י אדם הראשון, על ידי מלכי צדק, ועל ידי אברהם, וע"י משה, ועל ידי הימן, וע"י ידותון, ועל ידי אסף, (שם טו.) ועל ידי שלשה בני קרח;

ירמיה כתב ספרו וספר מלכים וקינות;

חזקיה וסיעתו כתבו (ימש"ק סימן) ישעיה, משלי, שיר השירים וקהלת;

אנשי כנסת הגדולה כתבו (קנד"ג סימן) יחזקאל ושנים עשר, דניאל ומגילת אסתר;

עזרא כתב ספרו ויחס של דברי הימים עד לו. מסייעא ליה לרב, דאמר רב יהודה אמר רב: לא עלה עזרא מבבל עד שיחס עצמו ועלה. ומאן אסקיה? נחמיה בן חכליה.

שמואל כתב ספרו. והכתיב: +שמואל א' כ"ח+ ושמואל מת! דאסקיה גד החוזה ונתן הנביא.

2. רש"י שמואל א פרק א פסוק א

(א) ויהי איש אחד - הכל לפי הסדר משה מסר את התורה ליהושע ויהושע לזקנים ושופט מסר לשופט עד שהגיע לעלי וממנו לשמואל כמו ששנינו **וזקנים לנביאים**;

3. מלבי"ם א:ג

ושם שני בני עלי. הוא טעם למה רק הוא לבדו עלה מעירו לרגל, משיב כי העם היו נמנעים אז מעלות לרגל מפני בני עלי שהיו לשמצה בעיני העם, ובזה ספר גם בשבחו שאע"פ כן לא נמנע הוא מעלות מימים ימימה, (ונטול) [ונטול] שכר כנגד כולם:

4. אליהו רבה פרשה ט ד"ה כיוצא בדבר אתה

כיוצא בדבר אתה אומר, ויהי איש אחד מן הרמתים וגוי' (ש"א = שמואל א' = א'), היה אלקנה עולה ארבעה פעמים בשנה, שלשה מן התורה ואחת שקיבל עליו,

5. קהלת רבה (וילנא) פרשה ה

א [י"ט] כי לא הרבה יזכור את ימי חייו, זה דורו של עלי, כי האלהים מענה בשמחת לבו, זה אלקנה שהיה מדריך את ישראל ומעלה אותם בירושלים³ בכל שנה ושנה בדרך אחרת, לכך הכתוב מקלסו (שמואל א' א') ועלה האיש ההוא מעירו מימים ימימה.

Yerushalami Yuma 1:1

R. Yochanan son of Toratha said: Shilo was only destroyed because the people demonstrated contempt towards the festivals, and profaned the sacrificial offerings. (Korban Ha'eidah - "by not fulfilling the pilgrimage on the festivals.)

Sanhedrin 103b

It has been taught: R. Nathan said: From Gareb (A town supposed to be the seat of Micah's image in Shiloh) to Shiloah is a distance of three mils, and the smoke of the altar and that of Micah's image intermingled. The ministering angels wished to thrust Micah away, but the Holy One, blessed be He, said to them, 'Let him alone, because his bread is available for wayfarers.' And it was on this account that the people involved in the matter of the concubine at Gibeah were punished. For the Holy One, blessed be He, said to them, 'Ye did not protest for My honour, yet ye protest for the honour of flesh and blood.

Brachot 31b

But wilt give unto Thy handmaid a man-child. What is meant by 'a man-child'? Rab said: A man among men; Samuel said: Seed that will anoint two men, namely, Saul and David; R. Johanan said: Seed that will be equal to two men, namely, Moses and Aaron, as it says, Moses and Aaron among His priests and Samuel among them that call upon His name.

6. ירושלמי מס' יומא פרק א דף לח עמוד ג/ה"א

רבי יוחנן בר תורתא אמר מצאנו שלא חרבה שילה אלא שהיו מבזים את המועדות ומחללין את הקדשים (קרבת העדה - שלא היו עולים שם לרגל)

7. סנהדרין קג:

תניא, רבי נתן אומר: מגרב לשילה שלשה מילין, והיה עשן המערכה ועשן פסל מיכה מתערבין זה בזה. בקשו מלאכי השרת לדוחפו, אמר להן הקדוש ברוך הוא: הניחו לו, שפתו מצויה לעוברי דרכים. ועל דבר זה נענשו אנשי פלגש בגבעה. אמר להן הקדוש ברוך הוא: בכבודי לא מחיתם, על כבודו של בשר ודם מחיתם!

8. גמ' ברכות לא:

ונתתה לאמתך זרע אנשים, מאי זרע אנשים? אמר רב: גברא בגוברין; ושמואל אמר: זרע שמושה שני אנשים, ומאן אינון - שאול ודוד; ורבי יוחנן אמר: זרע ששקול כשני אנשים, ומאן אינון - משה ואהרן, שנאמר: +תהלים צ"ט+ משה ואהרן בכהניו ושמואל בקוראי שמו